

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

[Signature] Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

«28» *серпня* 2024 р.

**Робоча програма
ІНТЕГРАЦІЙНІ ТА ДЕЗІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЄВРОПІ**

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма: «Міжнародні відносини»
вид дисципліни: обов'язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«28» серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

К.п.н., доц., доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки
Віктор ПАШКОВ

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «27» серпня 2024 року № 21

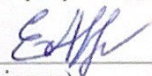
В. о. завідувача кафедри

(підпис)

Ірина ПЕРЕСИПкіНА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини»
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

(підпис)

Свєтєлія СОЛОВИХ
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою викладання** навчальної дисципліни «Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі» є формування у здобувача цілісного розуміння теоретичних засад, сутності та проблем у становленні та розвитку інтеграційних процесів в Європі.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі» є:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті;

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- формування наступних фахових компетентностей:

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному;

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК14. Здатність визначати особливості, характер та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
8-й	-й
Лекції	
24 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
48 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
48 год.	год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані програмні результати навчання.

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН09. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН11. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН13. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН16. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

РН17. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

РН21. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Тема 1. Сутність і особливості інтеграційних процесів в Європі

Теоретичні основи та проекти європейської інтеграції. Причини, умови виникнення та розвитку інтеграційних процесів в Європі. Відмінності у цілях країн-учасниць і шляхи пошуку спільних підходів. Розмежування в ЄС сфер компетенції наднаціональних органів і національних урядів. Міжнародна суб'єктність ЄС.

Тема 2. Основні етапи європейської інтеграції

Зародження процесів міжнародної інтеграції у Західній Європі у 1940-1950-х рр. Ідеї та ініціативи Ж. Моне та Р. Шумана. Європейське співтовариство вугілля та сталі (ЄСВС). Римський договір про створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС). Перехід від галузевої інтеграції до формування спільного ринку. Європейська

асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ) як альтернатива ЄЕС. Розширення ЄЕС у 1970-1980-х рр. Трансформація ЄЕС в ЄС і Маастрихтський договір. Розширення ЄС на схід.

Тема 3. Нормативно-правова база процесів європейської інтеграції

Паризький договір 1951 р. Римські договори 1957 р. Шенгенська угода. Єдиний європейський акт 1986 р. Маастрихтський договір. Амстердамський договір 1997 р. Ніццький договір. Лісабонська угода 2007 р. Розробка та спроби ухвалення Конституції ЄС. Взаємовплив правової бази та політичної інтеграції в рамках ЄС.

Тема 4. Система управління ЄС

Специфіка розподілу влади в рамках механізму управління ЄС. Європейська Рада як найвищий орган ЄС: функції, організація роботи та призначення. Європейська комісія (ЄК): еволюція, структура, механізм формування та повноваження. Рада ЄС: призначення, схема формування, можливі формати та взаємодія з ЄК і Європейським парламентом.

Європейський Парламент. Історія виникнення. Повноваження, структура. Виборча система на виборах до європейського парламенту. Суд ЄС.

Тема 5. Спільні політики ЄС

Процес розроблення, узгодження та реалізації спільної політики в рамках ЄС. Спільні аграрна, соціальна, торговельна, транспортна політики ЄС. Енергетична політика ЄС. Особливості становлення та суперечності реалізації політики ЄС у сфері безпеки та оборони. Принцип субсидіарності у реалізації політики ЄС.

Тема 6. Політика ЄС щодо країн-сусідів

Європейська політика сусідства ЄС. Ініціатива ЄС «Східне партнерство»: плани та досягнення. Участь України у програмі «Східного партнерства». платформа «Союз для Середземномор'я». Угоди про асоціацію як інструмент відносин із сусідами. Міграційні проблеми в ЄС. Транскордонне співробітництво. Євро регіони.

РОЗДІЛ 2

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЄВРОПІ

Тема 7. Розширення ЄС як виклик

Хвилі розширення ЄС та їх наслідки для співтовариства. Проблеми та їх вирішення при розширенні ЄС на схід. Вступ Румунії та Болгарії до ЄС: основні проблеми. Вступ Хорватії. Критерії для членства в ЄС. Копенгагенські критерії. Концепція «Європи різних швидкостей». Інструменти допомоги країнам для підготовки до вступу в ЄС. Статус країни-кандидата в члени ЄС.

Тема 8. Євроскептицизм як суспільно-політичне явище

Політичні, соціально-економічні та культурні корені євроскептицизму. Структурні та циклічні причини скептичного ставлення до ЄС і процесів європейської інтеграції. Євроскептицизм в сучасному політичному дискурсі: між консерватизмом і популізмом. Євроскептицизм у партійних системах провідних країн ЄС. Національний суверенітет і євроскептицизм.

Тема 9. Перспективи європейської інтеграції

Внутрішній вимір європейської інтеграції. Напрямок і перспективи еволюції ЄС, його суб'єктності та згуртованості. Концепція «Європи різних швидкостей». Регіоналізація та вирівнювання розвитку країн в рамках ЄС. Зовнішній вимір європейської інтеграції. Подальші географічні вектори та обмеження у розширенні ЄС. Особливості євроінтеграційних процесів у регіоні Західних Балкан. Албанія, Боснія і Герцеговина, Чорногорія, Сербія та Північна Македонія як країни-кандидати в члени ЄС. Туреччина як приклад згортання зі шляху європейської інтеграції. Євроінтеграційні перспективи Грузії, України та Молдови.

Тема 10. Популізм і правий радикалізм у контексті європейської інтеграції

Ставлення право-популістських партій до європейської інтеграції. Міграційна криза та економічні проблеми як основні чинники популярності правих популістів у країнах ЄС. Ризики для європейської інтеграції та ЄС від право-популістських сил. Ситуація у Східній Європі: консервативний поворот у Польщі, Угорщині та Словаччині.

Тема 11. Brexit і ЄС

Корені Євроскептицизму у Великій Британії. Історія входження та перебування Сполученого Королівства в ЄС. Виникнення ініціативи Brexit і підготовка до референдуму 2016 р. Переговори про вихід Великої Британії з ЄС: основні проблеми та результати. Вплив британського прикладу на країни-члени ЄС.

Тема 12. Інші інтеграційні ініціативи та проекти в Європі

Бухарестська дев'ятка: склад, причини формування та цілі. Ініціатива «Тримор'я». Вишеградська група. СНД, ГУАМ.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		го	л	п	с	інд		с.р.	го	л	п	с
Розділ 1. Теоретико-практичні аспекти процесів європейської інтеграції												
Тема 1. Сутність і особливості інтеграційних процесів в Європі	10	2	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Основні етапи європейської інтеграції	10	2	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Нормативно-правова база процесів європейської інтеграції	10	2	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Система управління ЄС	10	2	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Спільні політики ЄС	10	2	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Політика ЄС щодо країн-сусідів	10	2	4	-	-	4						
Разом за розділом 1	60	12	24	-	-	24	-	-	-	-	-	-
Розділ 2. Проблеми та перспективи інтеграційних процесів в Європі												
Тема 7. Розширення ЄС як виклик	10	2	4	-	-	4						
Тема 8. Євроскептицизм як суспільно-політичне явище	10	2	4	-	-	4						
Тема 9. Перспективи європейської інтеграції	10	2	4	-	-	4						
Тема 10. Популізм і правий радикалізм у контексті європейської інтеграції	10	2	4	-	-	4						
Тема 11. Brexit і ЄС	10	2	4	-	-	4						
Тема 12. Інші інтеграційні ініціативи та проекти в Європі	10	2	4	-	-	4						
Разом за розділом 2	60	12	24	-	-	24						
Усього годин	120	24	48	-	-	48	-	-	-	-	-	-

4. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		ГОДИН
1	Сутність і особливості інтеграційних процесів в Європі	4
2	Основні етапи європейської інтеграції	4
3	Нормативно-правова база процесів європейської інтеграції	4
4	Система управління ЄС	4
5	Спільні політики ЄС	4
6	Політика ЄС щодо країн-сусідів	4
7	Розширення ЄС як виклик	4
8	Євроскептицизм як суспільно-політичне явище	4
9	Перспективи європейської інтеграції	4
10	Популізм і правий радикалізм у контексті європейської інтеграції	4
11	Brexit і ЄС	4
12	Інші інтеграційні ініціативи та проєкти в Європі	4
	Разом	48

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<p>Сутність і особливості інтеграційних процесів в Європі. <i>Завдання:</i> поглибити знання з сутності та специфіки процесів інтеграції на європейському континенті, його розгортання та наслідків Підготуватися до обговорення ситуаційних завдань та кейсів. Джерела: 1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с. рюнова Є.О. Євроінтеграція: навчал. посібник для студентів вищ. навч. закл. К.: Академвидав, 2015. 224 с.</p>	4
2	<p>Основні етапи європейської інтеграції <i>Завдання:</i> розглянути основні етапи європейської інтеграції, рушійні сили, географію та результати на кожному з етапів. Підготуватися до обговорення ситуаційних завдань та кейсів. Джерела: 1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с. 2. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: монографія / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування ; за ред. І. В. Яковюка. К., 2012. 208 с.</p>	4
3	<p>Нормативно-правова база процесів європейської інтеграції <i>Завдання:</i> розглянути ключові договори, які сформували юридичну основу та інституційний каркас ЄЕС, а також вплинули на інтеграцію у різних сферах суспільного життя. Джерела: 1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с. 2. Ковалів М. Тимчишин Т. М. Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навч. посіб.. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с.</p>	4
4	<p>Система управління ЄС <i>Завдання:</i> розглянути принципи роботи та завдання головних органів ЄС – Європейської Ради, Ради ЄС, Європейської Комісії, Європейського парламенту, Суду ЄС. Підготувати презентацію або повідомлення, яке коротко характеризує будь-який з цих органів управління (на вибір). Джерела:</p>	4

	<p>1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с.</p> <p>2. Волес В. Творення політики в Європейському Союзі: пер. з англ. Р. Ткачук. К.: Основи, 2014. 871 с.</p>	
5	<p>Спільні політики ЄС</p> <p><i>Завдання:</i> поглибити знання з сутності та пріоритетів спільних політик ЄС у таких сферах як торгівля, сільське господарство, транспорт, соціальна сфера, енергетика, оборона, міграція, освіта, наука тощо. Підготуватися доповіді про сучасний стан і пріоритети будь-якої з цих спільних політик ЄС (на вибір)</p> <p><i>Джерела:</i></p> <p>1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с.</p> <p>2. Волес В. Творення політики в Європейському Союзі: пер. з англ. Р. Ткачук. К.: Основи, 2014. 871 с.</p>	4
6	<p>Політика ЄС щодо країн-сусідів</p> <p><i>Завдання:</i> визначити переваги та недоліки різних інструментів політики сусідства, які використовував ЄС в останні десятиріччя. Підготувати презентації щодо участі українських регіонів у транскордонному співробітництві (єврорегіонах).</p> <p><i>Джерела:</i></p> <p>1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с.</p> <p>2. Романько І. І. Європейська та євроатлантична інтеграція України: історія, сучасний стан, перспективи. Навч. посібник. Кропивницький: ЛА НАУ, 2017. 272 с.</p>	4
7	<p>Розширення ЄС як виклик</p> <p><i>Завдання:</i> розглянути проблеми, ризики та наслідки розширення ЄС, а також умови, які висувалися країнам-кандидатам на вступ у минулому.</p> <p><i>Джерела:</i></p> <p>1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с.</p> <p>2. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції: пер. з англ. К.: К. І. С., 2011. 696 с.</p>	4
8	<p>Євроскептицизм як суспільно-політичне явище</p> <p><i>Завдання:</i> розглянути корені, прояви, масштаби поширення та вплив євроскептицизму на процеси європейської інтеграції. поглибити знання щодо процесу формування позитивного іміджу та його ролі в розвитку організації, країни. Підготуватися повідомлення про ситуацію з євроскептицизмом у різних країнах-членах ЄС</p> <p><i>Джерела:</i></p> <p>1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с.</p> <p>2. Гнатюк М. М. Безпека та інтеграція: європейський досвід побудови проекту миру. К.: Національний університет «КиєвоМогилянська академія», 2020. 242 с.</p>	4
9	<p>Перспективи європейської інтеграції</p> <p><i>Завдання:</i> поглибити знання щодо прагнень, досягнень і проблем як ЄС щодо подальшої внутрішньої інтеграції, так і країн-кандидатів на вступ</p> <p>Підготуватися до обговорення кейсів різних країн</p> <p><i>Джерела:</i></p> <p>1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с.</p>	4

	2. Романько І І. Європейська та євроатлантична інтеграція України: історія, сучасний стан, перспективи. Навч. посібник. Кропивницький: ЛА НАУ, 2017. 272 с.	
10	Популізм і правий радикалізм у контексті європейської інтеграції <i>Завдання:</i> розглянути причини поширення та вплив популярності право-популістських партій в країнах-членах ЄС на європейську інтеграцію. <i>Джерела:</i> 1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с. 2. Гнатюк М. М. Безпека та інтеграція: європейський досвід побудови проекту миру. К.: Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2020. 242 с.	4
11	Brexit і ЄС <i>Завдання:</i> розглянути причини, перебіг і наслідки виходу Сполученого Королівства зі складу ЄС, позиції основних політичних сил з цього питання та відносини між ЄС і Британією після Brexit. <i>Підготуватися повідомлення про наслідки для Британії виходу з ЄС.</i> <i>Джерела:</i> 1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с. 2. Мартусенко І. Вектори подальшої співпраці Великої Британії та Європейського Союзу. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 53. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2672	4
12	Інші інтеграційні ініціативи та проєкти в Європі <i>Завдання:</i> проаналізувати функціонування та перспективи інтеграційних угруповань в Європі (Бухарестська дев'ятка, Вишеградська четвірка, ініціатива «Тримор'я», СНД, ГУАМ) <i>Підготуватися презентації щодо будь-якого з цих об'єднань (на вибір).</i> <i>Джерела:</i> 1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с. «нової» Європи. Консенсус. 2022. № 3. С. 83-89.	4
	Разом	48

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання програмою не передбачено.

7. Методи навчання

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентою «Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН01	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела	Лекція, підготовка доповідей, виконання аналітичних завдань у командах, аналіз отриманих результатів	Оцінювання результатів аналітичних завдань, доповідей на практичних заняттях, виконання творчих завдань, залікова робота

	політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.		
PH03	Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.		
PH04	Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.		
PH13.	Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.		
PH16	Розуміти та застосовувати для розв'язання складних задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.	Лекція, пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), метод проблемних питань, організація дискусій, виконання творчих завдань у командах, робота з вторинними даними, презентація результатів досліджень	Оцінювання результатів аналітичних завдань, виконання творчих завдань, залікова робота
PH17	Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.		
PH21	Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.		

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

– участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Заходи, спрямовані на дотримання академічної доброчесності для здобувачів освіти:

1. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

2. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

3. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

4. Надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних та практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);

- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань в ході індивідуально / командної роботи студентів;

- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);

- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;

- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

- оцінювання вмінь та навичок збирати та оброблювати дані.

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. На практичному занятті здобувач може отримати від 1 до 5 балів. При відсутності здобувача вищої освіти на семінарському/практичному занятті без поважної причини та особистої презентації виконаних завдань, але за умови розміщення ним виконаних практичних завдань на платформі Moodle в дистанційному курсі «Інформаційні кампанії в міжнародних відносинах», оцінка за завдання виставляється на 1 бал нижча від потенційної. Максимальна сума балів за поточним контролем складає **60 балів**.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення **заліку**. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час вивчення зазначених тем.

Кожен з білетів містить 2 теоретичні питання. Максимальна кількість балів, яка може бути нарахована за перше та друге теоретичне питання, дорівнює 20 балів. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	60	40	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	-----

T1, T2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Максимальна кількість набраних балів з дисципліни складає **100 балів**.

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / За ред. М. Макаренка, Л. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с.
2. Романько І І. Європейська та євроатлантична інтеграція України: історія, сучасний стан, перспективи. Навч. посібник. Кропивницький: ЛА НАУ, 2017. 272 с.
3. Аракелян М.Р. Право Європейського Союзу: підручник. Одеса: Фенікс, 2013. 390 с.
4. Буряк П. Ю. Гупало О. Г. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності: навч. посібник. 2-е вид., допов. К.: Хай-Тек Прес, 2008. 352 с.
5. Волес В. Творення політики в Європейському Союзі: пер. з англ. Р. Ткачук. К.: Основи, 2014. 871 с.
6. Горюнова Є.О. Євроінтеграція: навчал. посібник для студентів вищ. навч. закл. К.: Академвидав, 2015. 224 с.
7. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції: пер. з англ. К.: К. І. С., 2011. 696 с.

Допоміжна література

8. Ананьїн В. О. Горлинський В. В. Пучков О. О. Міжнародна безпека та євроатлантична інтеграція України: навч. посіб. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 231 с.
9. Соснін О. В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с.

10. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: монографія / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування ; за ред. І. В. Яковюка. К., 2012. 208 с.

11. Гнатюк М. М. Безпека та інтеграція: європейський досвід побудови проекту миру. К.: Національний університет «КиєвоМогилянська академія», 2020. 242 с.

12. Ковалів М. Тимчишин Т. М. Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навч. посіб.. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. https://commission.europa.eu/index_en - офіційний сайт Європейської Комісії
2. <https://www.europarl.europa.eu/portal/en> - офіційний сайт Європейського парламенту
3. <https://eu-ua.kmu.gov.ua/> - комунікаційна команда Офісу Віцепрем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції
4. <https://www.consilium.europa.eu/en/> - офіційний сайт Ради ЄС
5. <https://ec.europa.eu/eurostat> - офіційний сайт Євростату
6. https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk?s=232 – офіційний сайт Представництва Європейського Союзу в Україні
7. <https://mfa.gov.ua/> - офіційний сайт Міністерства закордонних справ України
8. <https://ufpa.org.ua/> - Українська асоціація зовнішньої політики

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі» <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=3861>